ხელოვნება საშინაოდ, სახალისოდ

ავტორი [ირენა მახარაძე]

(წიგნის სანიშნეები, გრატაჟი, კოლაჟი და რამდენიმე ვირტუალური რესურსი)

რამდენიმე დღეა, ამ ხანგრძლივი არდადეგების პერიოდში, ჩემი მოსწავლეები სახლში შესრულებულ ნახატებს ონლაინ მიზიარებენ. დიდი ენერგია და ემოციები მოაქვთ ბავშვების გამოგზავნილ ნამუშევრებს, გაზაფხული, აყვავებული რტოები, წაკითხული წიგნების შთაბეჭდილებები, მათი ფიქრები, შეფასებები. სიხარულიცაა, სევდაც.

11 წლის ქეთო ოსკარ უაილდის ზღაპრების შთაბეჭდილებებზე მწერს. უფლისწულის თვალებზე დიდხანს ვფიქრობდი, სიბრმავე როგორ გამომესახა და ბოლოს თვალებდახრილი დავხატეო. მერე ბულბულის და ვარდის სიყვარულის ამბავზეც ვისაუბრეთ და ჩუმად დავასრულეთ მიმოწერა.

გუშინ რამდენიმე მოსწავლემ ნახატებს საკუთარი ხელით შექმნილი წიგნის სანიშნეები და ბარათების ფოტოებიც გამოაყოლა.

სანიშნეების იდეა ბავშვებთან ერთად ადრე მოგვაფიქრდა, როცა სკოლაში საქველმოქმედო გამოფენა-გაყიდვისთვის ვემზადებოდით. სიხარულით აიტაცეს მეექვსეკლასელებმაც და მეცხრეებმაც. მაშინ სანიშნეები და ღია ბარათები ნახატებით გააფორმეს, ზოგმა ორნამენტებით მოხატა, ზოგს მეგობრების პორტრეტებით მოუნდა სანიშნე ჰქონოდა და ზოგმაც მხოლოდ წარწერები გაუკეთა, ლექსების სტრიქონები, საყვარელი სიმღერების ფრაგმენტები, აფორიზმები, ანდაზები, საკუთარი აზრები. (სურ. 1)

ახლა არდადეგებზეც გამოგვადგება ჩვენი გამოცდილება. წაკითხული წიგნების შთაბეჭდილებები თუ დეტალები ნახატებად შეიძლება აქციონ, სანიშნეებზე წიგნიდან საყვარელი ციტატები ან გმირების პორტრეტები გადმოიტანონ.

სხვადასხვა ზომის და ფორმის სანიშნის გამოჭრა ჩვეულებრივი თეთრი ან ფერადი, თხელი ან სქელი ქაღალდისგან შეიძლება. სახატავი მასალაც, რაც სახლში მოეპოვებათ – ფანქრები, პასტელები, მარკერები, საღებავები – იმას გამოიყენებენ.

*

სახლში გრატაჟის ტექნიკითაც იხალისებენ. გრატაჟი ჩემს მოსწავლეებს ვიცი, რომ უყვართ და, ალბათ, ვისაც ჯერ არ უცდია, ყველას მოეწონება, რადგან მომაჯადოებელი ეფექტების მიღება შეიძლება, როგორც ბავშვების ამ ნამუშევრებშია – „გრატაჟის დრაკონი“, „ორნამენტი“, „ვარდი“. (სურ. 2, 3, 4)

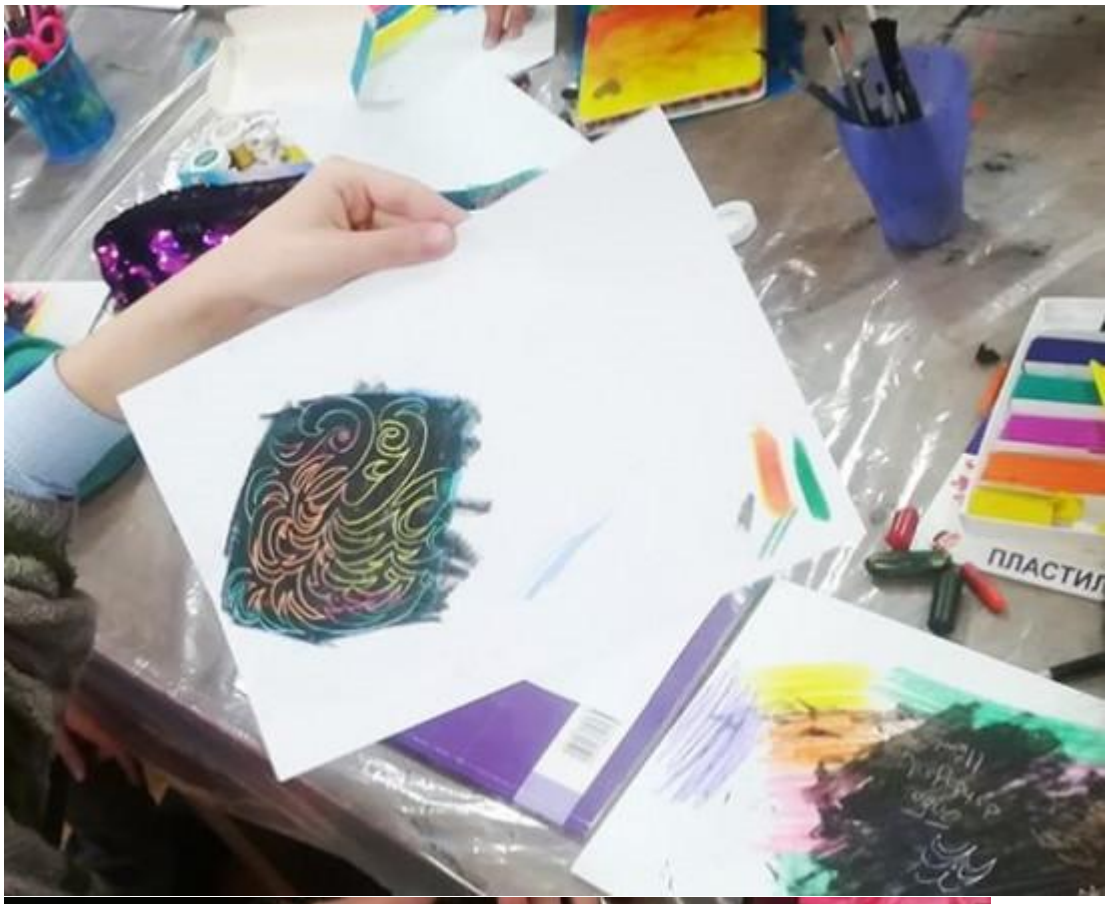
ПЛАСТИЛ

გრატაჟის შესრულების პროცესი იდუმალ თამაშს ჰგავს. ვინც არ იცის და გამოუცნობის მოლოდინშია, არც კი სჯერა, რომ ამოკაწვრის მერე შავი ფონიდან შეიძლება ფერებმა გამოანათოს.

ბავშვებს სამუშაოდ თეთრი ფურცელი, ზეთის პასტელები, შავი ფერის გუაშის საღებავი, ხის წაწვეტებული ჩხირი (ამოსაკაწრად) დასჭირდებათ.

ჯერ თეთრ ფურცელს ფერადი პასტელებით გააფერადებენ. ფერები შეუძლიათ ცისარტყელისებრად დასვან ან როგორც გაეხარდებათ, შემდეგ ამ გაფერადებულ ნახატს მთლიანად შავი გუაშით დაფარავენ. გაშრობის შემდეგ კი, ჩხირების დახმარებით, ულამაზესი ნახატები, ფორმები და ორნამენტები ნაკაწრებით შეუძლიათ შექმნან. ამ „ნაჩხაპნების“ წყალობით ფონის სიშავიდან ფერადი გამოსახულებები გამოჩნდება.

*

მასალების მხრივ კოლაჟის ტექნიკა სახალისო, ეკო-მეგობრული და ხელმისაწვდომია სახლში სამუშაოდ. და მგონია რომ ამ ჩვენს სიურრეალისტურ მოცემულობაში ეს აქტივობა განტვირთვის ძალიან კარგი საშუალება იქნება ბავშვებისთვის და მოზარდებისთვის. კოლაჟს დიდი ხიბლი აქვს, თითქოს ჩვენს ცნობიერებას ათავისუფლებს და გარეთ გამოაქვს ფიქრები და გრძნობები. კარგი იქნება შერეული ტექნიკის გამოყენება – კოლაჟთან ერთად სხვა მასალები: საღებავები, ფანქრები და მარკერები.

ხელოვნება ხომ ყველაფრისგან ან ნებისმიერი რამის კომბინაციისგან შეიძლება „გააკეთო“.

მასალად ძველი ჟურნალ-გაზეთები, ბუკლეტები, მუყაო, ფერადი ქაღალდი, მეორადი ქაღალდი, ქსოვილის ნაჭრები, წებო, მაკრატელი, საღებავები, ფანქრები და მარკერები გამოგვადგება.

შთაგონებისთვის ბავშვებს კოლაჟის ოსტატები გავაცნოთ, პიკასო, ბრაკი, დადაისტები, სიურრეალისტები და კიდევ ბევრი დიდი ხელოვანი, ვინც ამ მედიაში მუშაობდა და მუშაობს (https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/collage).

ბავშვებს კოლაჟების შექმნა სიმბოლოებით, ფერებით, ფორმებით და ტექსტით შეუძლიათ, რომლითაც გამოხატავენ საკუთარ აზრებს და დამოკიდებულებებს რაიმე მოვლენის მიმართ.

კოლაჟზე მუშაობისას გაიაზრებენ, როგორ შეიძლება გამოსახულებები კონცეპტების და იდეების ვიზუალურ მეტაფორად აქციონ და ნამუშევარში პერსონალური მხატვრული ხედვა გამოავლინონ. შეუძლიათ, იფიქრონ აბსტრაქტული კოლაჟების შექმნაზე ფერისა და ფაქტურის გაერთიანებით. კოლაჟები საკვების თემაზეც (ხილი, სასუსნავები) სახალისო იქნება, ექსპერიმენტები ჩაატარონ.

დასრულებული კოლაჟების დასათაურება ცალკე ამბავი და ცოცხალი პროცესია, ნამუშევარს როგორ აკვირდებიან, აანალიზებენ, რა გამოუვიდათ, სიტყვებს გონებაში ალაგებენ და მერე ფრთხილად წარმოთქვამენ, სათაური რომ მოერგოს და ზუსტად გამოხატოს ავტორის ხედვა.

ერთხელ სკოლაში კოლაჟის გაკვეთილისთვის სამი, ყველასთვის კარგად ნაცნობი ნახატის გმირი – ლეონარდოს „მონა ლიზა“, ვერმეერის „გოგონა მარგალიტის საყურით“და რენე მაგრიტის „ადამიანის შვილი“ ავირჩიე. სილუეტები წინასწარ მოვამზადე, ნახატებიდან Paint 3D-ს დახმარებით ამოვჭერი მონა

ლიზას თავი და ხელები, ვერმეერის გოგონას და მაგრიტის კაცის ფიგურები ფონიდან მოვხსენი. შემდეგ ფერადი პრინტერით ამოვბეჭდე და ეს გამოსახულებები, რომლებიც პირობითად „მარცვლებად“ მოვნათლე, ყველა მოსწავლეს სათითაოდ დავურიგე.

გაკვეთილზე ბავშვებს უნდა შეექმნათ კოლაჟი შერეული ტექნიკით, თემა – იუმორისტული კოლაჟი, „პერსონაჟების“ მოგზაურობა თანამედროვე დროში, თავისუფალი ინტერპრეტაციით. ჟურნალ-გაზეთების ფოტოებისა და ქაღალდების გროვიდან რაც მოეწონებოდათ, შეეძლოთ გამოეყენებინათ, ოღონდ ჩემ მიერ მომზადებული „მარცვლები“ – მონა ლიზა, ვერმეერი ან მაგრიტი ნამუშევარში აუცილებლად უნდა ჩაერთოთ.

მუშაობის პროცესი ძალიან მხიარულად ჩავატარეთ. „მარცვლებმა“ თავისი საქმე გააკეთეს, შემოქმედებითი ენერგია და იუმორი ერთიანი ძალით აენთოთ და ძალიან კარგი ნამუშევრები შექმნეს.

ქეთის კოლაჟში მონა ლიზა ვერმეერის გოგონას შეხვდა, ფონზე ფენებად და შრეებად დაწებებული სხვადასხვა ფაქტურის, ფერის, ფორმის ქაღალდის ნაკუწები და წარწერები ერთიან კომპოზიციად შეიკრა, წინა პლანზე წითელი პასტელის აქცენტიც ძალიან მოუხდა. (სურ. 5)

მეორე ქეთის კოლაჟში მონა ლიზა გიდია, უცხოელ სტუმრებს აცნობს საქართველოს. (სურ. 6)

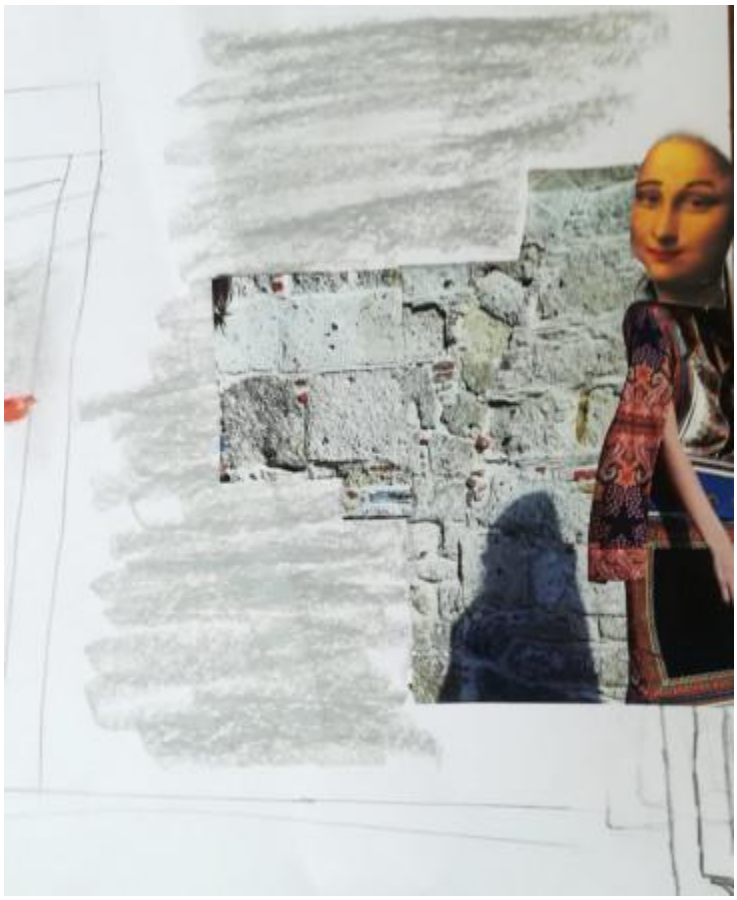

ანას კოლაჟში მოქმედება კინოში ხდება. (სურ. 7)

ელენესთან ორი პარალელური სამყაროა. (სურ. 8)

ნიკამ კი გმირები მაკდონალდსში დაპატიჟა. (სურ. 9)

*

მსოფლიოს მუზეუმები და გალერეების ვირტუალური ექსპოზიციები ხელის გულზეა – https://artsandculture.google.com/ – ზე. ერთი დაწკაპუნებით მუზეუმში შევაბიჯებთ, ნამუშევრებს მაღალი რეზოლუციით დეტალურად დავათვალიერებთ, დაკვირვების, ფიქრის, უსაზღვრო შესაძლებლობა გვაქვს.

ბავშვებისთვის სახალისოდ :

ტეიტის მუზეუმის ვებგვერდი – https://www.tate.org.uk/kids, თანამედროვე ხელოვნების სამყარო, სახალისო აქტივობები, თამაშები და ქვიზები.

მომას ვებგვერდი – https://www.moma.org/audio/playlist/2 აუდიო მასალა მუზეუმში დაცული თანამედროვე მხატვრების ნამუშევრების შესახებ.

მეტროპოლიტენ მუზეუმის დროის მანქანა – https://www.metmuseum.org/art/online-features/metkids/time-machine